

European
Commission

EIROPAS PILSONU PANEL' DISKŪSIJAS

NAIDS SABIEDRĪBĀ

Informācijas
komplekts

Par šo Komplektu

Laipni lūdzam Eiropas pilsoņu paneļdiskusijā par naida novēršanu sabiedrībā.

Vispirms pateicamies, ka piekritāt piedalīties šajā procesā. Mēs ceram, ka tas jums būs informatīvs, interesants un patīkams. Jūs esat viens no 150 dalībniekiem, kas nejauši izvēlēti no visām 27 ES dalībvalstīm, lai apspriestu, kā cīnīties pret naidu Eiropā.

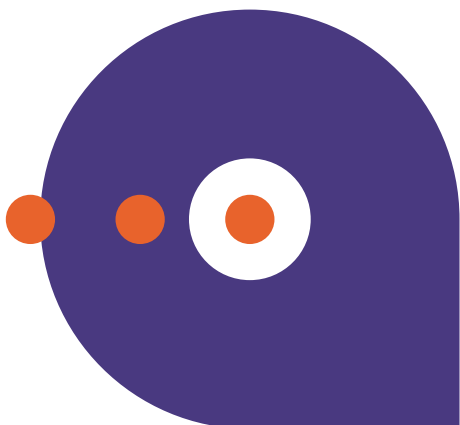
Saskaņā ar vairākiem ziņojumiem un datiem Eiropa pašlaik piedzīvo satraucošu naida runas un naida noziegumu pieaugumu. Naidis ne tikai ievaino individuus, grupas un kopienas, pret kurām tas tiek tieši vērstis, bet arī rada polarizāciju un nomāc brīvas un dinamiskas demokrātiskas debates. Naida izpausmes grauj sabiedrību kopumā un apdraud mūsu demokrātijas pamatus.

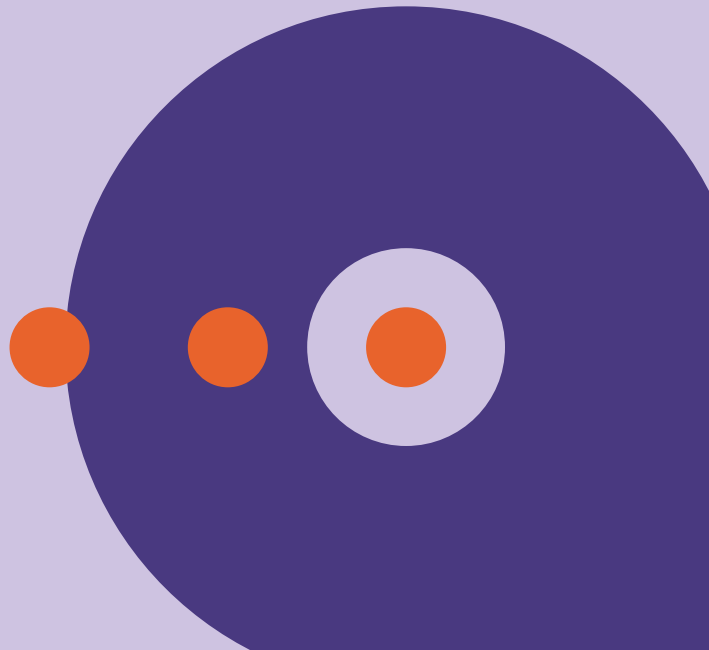
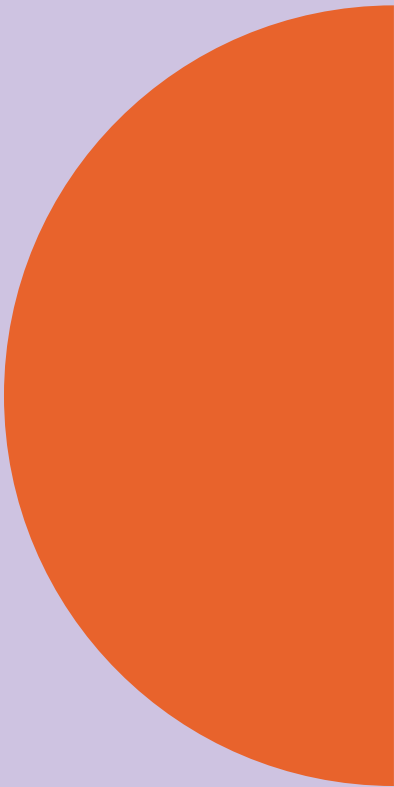
2023. gada 6. decembrī Eiropas Komisija un ES Augstais pārstāvis ārlietās pieņēma kopīgu paziņojumu "Nav vietas naidam: Eiropa, kas ir vienota pret naidu". Šis paziņojums aicina izveidot atvērtu, Eiropas mēroga dialoga telpu, kas apvieno pilsoņus no visas ES, lai apspriestu veidus, kā pāriet no naida un šķelšanās uz kopīgu Eiropas vērtību – līdztiesības, cilvēktiesību ievērošanas un cieņas – baudīšanu. Šī Eiropas pilsoņu paneļdiskusija par naida novēršanu sabiedrībā ir atbilde uz šo aicinājumu, un mēs pateicamies, ka piekritāt piedalīties šajās debatēs.

Kopā ar pārējiem dalībniekiem jūs izskatīsiet dažādus veidus, kā mēs visi – ES iestādes, dalībvalstis, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, plašsaziņas līdzekļi un citi – varam palīdzēt cīņā pret naidu sabiedrībā un vēlreiz apliecināt līdztiesību, cilvēktiesību ievērošanu un cieņu.

Šis informācijas komplekts palīdzēs jums veikt šo procesu. Tas ir strukturēts četrās sadaļās.

- 1. PROCESS: KAS IR EIROPAS PILSOŅU PANEĻDISKUSIJAS?** 4
Pilsoņu paneļdiskusiju mērķis ir panākt, lai pilsoņi būtu sabiedriskās politikas veidošanas centrā. Šajā sadaļā mēs sniedzam īsu pārskatu par to, kā šis process notiek.
- 2. UZDEVUMS: PIE KĀ ES STRĀDĀŠU?** 6
Eiropas Komisija sasauc šo pilsoņu paneļdiskusiju konkrētam uzdevumam; šeit jūs varat atrast jautājumu, uz kuru jūs aicinās atbildēt.
- 3. TĒMA: KAS MAN JĀZINA PAR NAIDU?** 8
Naidis ir sarežģīts un jutīgs temats. Lai veicinātu kopīgu izpratni par šo jautājumu, mēs sniedzam jums pamatinformāciju un pārskatu par to, ko ES pašlaik dara, lai apkarotu naidu.
- 4. PRAKTISKA INFORMĀCIJA** 12
Mēs vēlamies, lai jūsu dalība būtu pēc iespējas ērta. Šajā sadaļā ir aprakstīta jūsu ceļošana, izmitināšana, ikdienas izdevumi un cita praktiska informācija.

1/ Process:

Kas ir Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas

PAMATINFORMĀCIJA

Eiropas Komisijas rīkotajās pilsoņu paneļdiskusijās nejauši izvēlēti dalībnieki no visām 27 ES dalībvalstīm sanāk kopā, lai apspriestu svarīgus gaidāmos tiesību aktus un citas Eiropas līmeņa iniciatīvas.

Paneļdiskusijas tika aizsāktas pēc 2021.–2022. gadā notikušās konferences par Eiropas nākotni¹. Toreiz pulcējās 800 nejauši izvēlēti pilsoņi, lai dalītos savā skatījumā un idejās par tādām tēmām kā ekonomika, sociālais taisnīgums, darbavietas, izglītība, kultūra, jaunatne, sports, digitālā pārveide, ES demokrātija, vērtības, drošība, tiesiskums, klimata pārmaiņas, veselība, migrācija un ES loma pasaulē.

Konferences noslēgumā 2022. gada 9. maijā dalībnieki izvirzīja 178 ieteikumus. Tie kļuva par pamatu 49 priekšlikumiem un vairāk nekā 300 saistītiem pasākumiem, kas izrietēja no konferences. Pilsoņi, kuri piedalījās šajā konferencē, aicināja arī turpmāk organizēt līdzīgas, biežākas iespējas pilsoņiem piedalīties Eiropas politikas veidošanā. Reaģējot uz to, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena paziņoja par turpmāku pilsoņu paneļdiskusiju rīkošanu, lai apspriestos ar nejauši izvēlētiem pilsoņiem par svarīgiem ES jautājumiem.

Turpmākajās paneļdiskusijās tika apspriesti konkrētāki politikas temati: kā rīkoties ar pārtikas atkritumiem; virtuālo pasaulu plusi un mīnusi; tiesības un iespējas mācīties un studēt citās ES dalībvalstīs; un veidi, kā uzlabot energoefektivitāti. Pateicoties tulkiem, dalībnieki varēja savstarpēji sazināties katrs savā valodā. Kā paneļdiskusijas dalībnieks jūs pārņemsit stafeti no

garas Eiropas pilsoņu rindas, šoreiz koncentrējoties uz tēmu “Naida apkarošanu sabiedrībā”. Pamatojoties uz savstarpējām diskusijām, jūs sagatavosit ieteikumus, kurus Eiropas Komisija ņems vērā, izstrādājot politikas.

KĀ ŠĪ EIROPAS PILSOŅU PANEĻDISKUSIJA NOTĪKS?

Katrā paneļdiskusijas grupā ir 150 nejauši izvēlēti pilsoņi no visām ES dalībvalstīm, kuri pārstāv ES daudzveidību un no kuriem viena trešdaļa ir jaunāki par 26 gadiem, lai nodrošinātu pilnvērtīgu diskusiju starp dažādām paaudzēm.

Paneļdiskusijā darbs notiek mazajās grupās (aptuveni 12 cilvēki) un plenārsēdēs (visi 150 dalībnieki kopā). Mazajās darba grupās jums būs iespēja sīkāk apspriest dažādus tēmas “Naida apkarošana sabiedrībā” aspektus. Visi 150 dalībnieki arī sanāks kopā plenārsēdēs, lai dalītos, uzklautu pārējo mazo grupu ieguldījumu un sniegtu atsauksmes. Lai veiktu šo darbu, paneļdiskusijas dalībniekiem palīdzēs veicinātāju komanda. Šo komandu veido grupu darba atbalsta eksperti. Viņi palīdzēs padarīt grupas darbu dinamiskāku, lai no katra indivīda un no grupas kopumā gūtu vislabāko rezultātu. Viņi arī nodrošinās dalībniekiem dažādus rīkus kopīgam darbam un kolektīvai lēmumu pieņemšanai.

Vēl jūs atbalstīs palīgi uz vietas, kas sniegs praktisku informāciju, kā arī speciālisti par naidu un tā dažādajām formām. Turklāt jūs dzirdēsiet pilsoniskās sabiedrības, iestāžu un akadēmiskās vides pārstāvju liecības un atziņas.

¹ Informāciju par konferenci par Eiropas nākotni varat atrast šeit: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_lv

² Skatīt: <https://equineteurope.org>

³ Skatīt: <https://ceji.org> un <https://www.facingfacts.eu>

KAS ORGANIZĒ ŠO EIROPAS PILSONU PANĒLDISKUSIJU?

Galvenais organizators ir **Eiropas Komisija**. Eiropas Komisija ir viena no galvenajām ES iestādēm līdzās Eiropas Parlamentam un Padomei. Komisija palīdz izstrādāt ES vispārējo stratēģiju, ierosina jaunus ES tiesību aktus un politikas virzienus, uzrauga to īstenošanu un pārvalda ES budžetu. Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju par naida apkarošanu sabiedrībā kopīgi organizē divi Eiropas Komisijas departamenti: Komunikācijas ģenerāldirektorāts un Tieslietu un patērētāju ģenerāldirektorāts.

Komunikācijas ģenerāldirektorāts (DG-COMM) ir Komisijas departaments, kas ir atbildīgs par ES politikas paziņošanu un izskaidrošanu ārējām auditorijām. Tas palīdz Komisijai sekot līdzi politikajām norisēm un sabiedriskās domas un plašsaziņas līdzekļu tendencēm. Tas arī veicina tiešu sadarbību ar pilsoņiem, izmantojot līdzdalības un apspriešanas procesus, tostarp Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas un [pilsoņu iesaistes platformu](#).

Tieslietu un patērētāju ģenerāldirektorāts (DG-JUST) ir Komisijas departaments, kas ir atbildīgs par ES politiku tiesiskuma, patērētāju tiesību un dzimumu līdztiesības jomā. Viens no šī ģenerāldirektorāta uzdevumiem ir nodrošināt ES Pamattiesību hartā nostiprināto pamattiesību efektīvu ieviešanu, veicināšanu un aizsardzību. Tas ir arī direktorāts, kas atbild par Komisijas darbu cīņā pret naida runu un naida noziegumiem.

ZINĀŠANU KOMITEJA

Paneļdiskusijas vadīs un konsultēs Īpaša Zināšanu komiteja, kas sniegs jums nepieciešamās zināšanas, lai izprastu tēmu un izstrādātu pamatotus ieteikumus. Visi tās locekļi piedāvā atšķirīgas un savstarpēji papildinošas zināšanas par šo tēmu:

Arun MANSUKHANI

Klīniskais psihologs, specializējies psiholoģiskas traumas jautājumos

Daris LEWIS RECI

Eiropas līdztiesības iestāžu tīkla (Equinet²) juridiskais un politikas speciālists
Federico FALOPPA

Redingas Universitātes sociolingvistikas profesors

Jelena JOVANOVIĆ

Eiropas Parlamenta rasisma novēršanas un daudzveidības sadarbības grupas koordinatore

Manos TSAKIRIS

Londonas Universitātes psiholoģijas profesors

Nesrine SLAOUI

Neatkarīga žurnāliste un autore

Robin SCLAFANI

CEJI direktore un Facing Facts Network³ koordinatore

Tommaso CHIAMPARINO

Tiesiskuma un patērētāju tiesību ģenerāldirektorāta Pamattiesību politikas nodaļas (DG JUST) politikas speciālists

PILSONU PANĒLDISKUSIJA PAR NAIDA NOVĒRŠANU SABIEDRĪBĀ

Kopā ar pārējiem dalībniekiem jūs tiksieties trijās sesijās. Divas sesijas notiks klātienē Briselē, bet viena sesija notiks tiešsaistē:

- **1. sesija: 2024. gada 5.–7. aprīlis**
(uz vietas Briselē, Beļģijā)
- **2. sesija: 2024. gada 26.–28. aprīlis**
(tiešsaistē, izmantojot videokonferences rīku)
- **3. sesija: 2024. gada 17.–19. maijs**
(uz vietas Briselē, Beļģijā)

APSPRIEŠANA PAR SENSITĪVU TĒMU

Mūsu kā Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju organizatoru pienākums ir nodrošināt, lai paneļdiskusija būtu droša vide, kurā visiem dalībniekiem un uzacīnātajiem viesiem būtu iespēja brīvi runāt un tikt uzklaustītiem, ja vien viņi respektē citu viedokļus un pieredzi. Mēs esam apņēmušies radīt cieņpilnu vidi visiem. Tas, ko viena persona var uztvert kā "drošu" vai "pieņemamu", var tāds nebūt kādam citam cilvēkam ar atšķirīgu dzīves pieredzi. Jūsu diskusijas būs vērstas ne tikai uz jūsu pieredzi, bet arī uz to cilvēku pieredzi, kuri ir cietuši un cieš no naida.

Mēs noteiksim dažus pamatprincipus un, vissvarīgākais, piemērosim principu "neradīt kaitējumu", lai pēc iespējas samazinātu psiholoģiskā kaitējuma iespēju dalībniekiem (piemēram, vardarbības un konfliktu izraisīšana, traumu vai garīgās veselības problēmu saasināšana). Lai nodrošinātu, ka šis princips tiek ievērots un atbalstīts, visu nodarbību laikā jūs vadīs profesionāla koordinatore komanda.

Visi cieņpilnie ieguldījumi tiks pieņemti, un ir jārod atvērtība, lai censtos izprast naida pamatcēloņus bez aizspriedumiem. Paneļdiskusija būs orientēta uz risinājumu meklēšanu, lai mēs varētu harmoniskāk dzīvot mūsu sabiedrībā.

2 / Uzdevums: Pie kā es strādāšu?

Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas par naida novēršanu sabiedrībā mērķis būs atbildēt uz šādu jautājumu:

“Kā mēs varam novērst naidu un vairot savstarpējo cieņu mūsu sabiedrībā?”

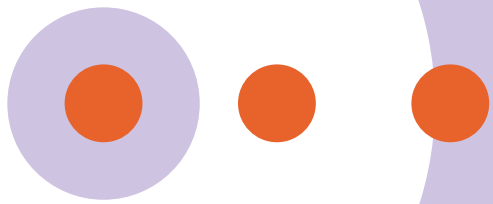
Paneļdiskusijas konkrētais mērķis būs noteikt iespējamās politikas pasākumus un visus attiecīgos dalībniekus, kas būtu jāiesaista dažādos līmeņos, tostarp lēmumu pieņēmējus, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru un pilsoņus. Dažādi jautājumi palīdzēs jums orientēties šajā tēmā un iedomāties rīkus un darbības, ko varētu īstenot, lai cīnītos pret naidu mūsu sabiedrībā.

Pirmajā sesijā, kas notiks Briselē, jūs veidosit vienotu izpratni par naidu un šīs pilsoņu paneļdiskusijas tvērumu. Kopā ar citiem pilsoņiem jūs sāksit ar emociju un naida uztveres iztīrīšanu, tostarp daloties ar ārējiem runātājiem, liecībām un ekspertiem un uzklāsit tos. Jūs identificēsiet dažādus naida cēloņus un virzītājspēkus, kā arī iespējamās darbības jomas, kurās var cīnīties pret naidu sabiedrībā.

Otrajā sesijā, kas notiks tiešsaistē, pamatojoties uz pirmās sesijas darbu, jūs izstrādāsiet idejas par to, kā risināt naida problēmu sabiedrībā. Šīs idejas var uzskatīt par ieteikumu “melnrakstu”.

Trešajā sesijā, kas notiks Briselē, jūs pilnveidosit šīs idejas un ieteikumus ar pieredzējušu koordinātoru, pilsoniskās sabiedrības pārstāvju un satura ekspertu atbalstu. Galu galā šīs idejas kļūst par galīgajiem ieteikumiem par to, kā cīnīties pret naidu Eiropā.

Paneļdiskusijas **GALĪGAIS REZULTĀTS** būs ieteikumu saraksts, kas atbalstīs Eiropas Komisijas turpmāko darbu naida runas un naida noziegumu apkarošanā. Ieteikumi kalpos kā vadlīnijas, lai palīdzētu ES un tās dalībvalstīm pāriet no naida un šķelšanās uz kopīgu Eiropas Savienības līgumā noteikto Eiropas vērtību baudīšanu. Tās ietver cilvēktiesību un cieņas ieviešanu, kā arī sabiedrību, kurā valda tolerance, nediskriminācija un plurālisms.

3 / Tēma:

Kas man jāzina par naidu?

IZPRATNE PAR NAIDU UN TĀ FORMĀM

Mēs visi zinām, kas ir naidis, tomēr to **nav viegli definēt**, jo naida izpausmes ir daudzējādas, daudzveidīgas un sarežģītas. Tā formas var būt grūtāk saskatāmas vai daudz atklātākas. Naidis var palikt tikai iekšēja izjūta, bet var arī pārvērsties vardarbīgā rīcībā (piemēram, sekojot vardarbīgu ekstrēmistu ideoloģiju kūdīšanai). Tas var izpausties dažādos veidos: no verbālas vardarbības vai apvainojumiem līdz iebiedēšanai, aizskaršanai, dezinformācijai, kas attēlo minoritātes nepatiesā un nelabvēlīgā gaismā, draudiem vai aicinājumiem uz vardarbību, līdz pat fiziskai vardarbībai vai pat slepkavībai.

Naida piramīda sniedz vienkāršotu ilustrāciju tam, ko var saukt par naida pamatelementiem, no aizspriedumiem līdz vissmagākajām dzīvībai bīstamajām izpausmēm. Piramīdas augšējos līmeņus balsta apakšējie līmeņi. Šie zemākie līmeņi bieži vien ir neapzināti, tāpēc indivīds nesaprot, ka iesaistās diskriminācijā vai veicina naidu vai neuzticēšanos. Ja cilvēki vai iestādes izturas pret uzvedību zemākajos līmeņos kā pieņemamu vai "normālu", tas veicina to, ka uzvedība nākamajā līmenī kļūst pieņemamāka.

Naida piramīda atspoguļo **iespējamo virzību** uz arvien uzņēmīgākām apspiešanas sistēmām, kas negatīvi ietekmē indivīdus, iestādes un sabiedrību kopumā. No individuālām emocijām un jūtām līdz neobjektīvas attieksmes un uzvedības iedibināšanai var rasties virzība uz organizētu un sistemātisku diskrimināciju, līdz pat visvardarbīgākajām noziedzīgām darbībām.

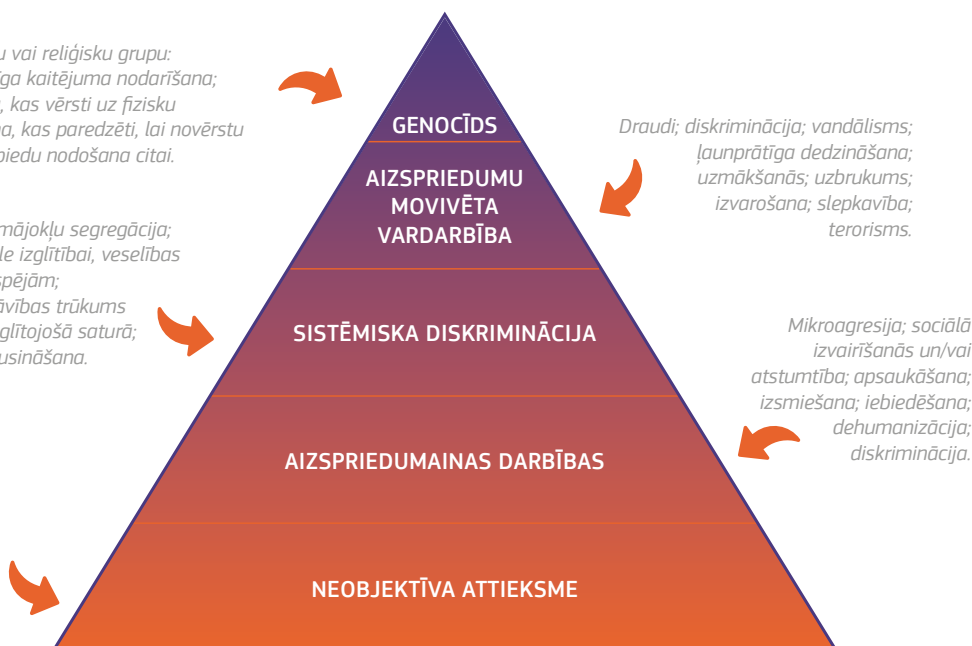
Eiropas Savienībā **sistēmiskā diskriminācija** izpaužas dažādos veidos. Ilgstošas parādības, piemēram, diskriminējošas darbā pieņemšanas procedūras, tiesībsargsardzības iestāžu veikta etniskā profilēšana⁴, plašsaziņas līdzekļu izplatīti negatīvi stereotipi, atšķirības izglītībā vai dzimumu darba samaksas atšķirības, pierāda, ka diskriminācija lielā mērā joprojām ir realitāte un ka tās pamatā esošie aizspriedumi ir dziļi iesakņojusies mūsu sabiedrībā.

Attiecībā uz tiem indivīdiem, kuriem ir vairākas īpašības, kas ir pamats izslēgšanai no mūsu sociālajām, ekonomiskajām un politiskajām struktūrām (piemēram, dzimums, reliģija, ādas

Nolūkā iznīcināt nacionālu, etnisku, rasu vai reliģisku grupu: nogalināšana; nopietna miesas vai garīga kaitējuma nodarīšana; apzināta tādu dzīves apstākļu radīšana, kas vērsti uz fizisku iznīcināšanu; tādu pasākumu noteikšana, kas paredzēti, lai novērstu dzimstību; noteiktas grupas bēmu piespiedu nodošana citai.

Krimināltiesību atšķirības; mājokļu segregācija; nevienlīdzīga resursu sadale izglītībai, veselības aprūpei, nodarbinātības iespējām; vēlēšanu apspiešana; pārstāvības trūkums plašsaziņas līdzekļos vai izglītojošā saturā; cilvēktiesību aizstāvju apklusināšana.

Izpratnes trūkums; bailes no atšķirībām; stereotipu veidošana; tendence virzīties pie vai prom no noteiktu veidu cilvēkiem; sevis aprobežošana ar informāciju, kas apstiprina esošos uzskatus; savu privilēģiju neapzināšanās.

⁴ Skatīt: FRA: [Izbeigt diskrimināciju un etnisko profilēšanu Eiropā](#) | Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (europa.eu)

krāsa vai seksuālā orientācija), mēs runājam par **multiplu vai interseksionālu diskrimināciju**. Viņiem situācija ir vēl sarežģītāka, jo viņi piedzīvo nesamērīgus naida, nevienlīdzības un netaisnības viļņus, kas pastiprina **diskriminācijas ciklu**. Naida var būt vērsts arī pret cilvēkiem, kas aizstāv cilvēktiesības, tostarp savas profesijas ietvaros.

NAIDS EIROPAS SAVIENĪBĀ: FAKTI UN SKAITĻI

Nav viegli atrast precīzus skaitļus par naida fenomena apmēriem. Pirmkārt un galvenokārt **datu vākšana ir nevienmērīga** dalībvalstu līmenī, ņemot vērā atšķirīgās pieejas tiesībsardzības iestāžu ziņošanai par naida noziegumiem un to reģistrēšanai. Ir arī grūti veikt tiešsaistē izplatītā naida runas apjoma reprezentatīvu kvantitatīvu noteikšanu. Tāpēc naida apmērs, visticamāk, tiek **lielā mērā novērtēts par zemu**. Tomēr naida noziegumu dati, kas apkopoti starptautiskā līmenī, pamatojoties uz pieejamo oficiālo statistiku,⁵ liecina par vispārēju pieaugumu par 26% laikā no 2021. gada līdz 2022. gadam. Daži neizsmeljoši, bet ilustratīvi skaitļi, kas pieejami ES līmenī:

- No astoņiem miljoniem tiešsaistes ziņojumu, kas analizēti ES, **no 2023. gada janvāra līdz 2023. gada septembra vidum naidīgas toksicitātes līmenis ir palielinājies par 30%**. Līmeņi ir augstāki franču, krievu, slovāku un spāņu valodā.⁶
- Lai gan Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) 2023. gadā ziņoja par tūkstošiem oficiāli reģistrētu antisemitisku incidentu, kas notiek katru gadu⁷, šie skaitļi var būt novērtēti daudz par zemu. Saskaņā ar FRA 2018. gada aptauju par ebreju antisemitisma pieredzi **9 no 10 ebrejiem uzskata, ka antisemitisms viņu valstī ir palielinājies**, 71% izvairās nēsāt vai izrādīt priekšmetus, kas varētu identificēt viņus kā ebrejus, un par 79% incidentu netiek ziņots.⁸
- Saskaņā ar citu FRA aptauju **55% respondentu laikā no 2022. gada līdz 2023. gadam ES vairāk nekā trīs reizes skāra rasu diskriminācija**.⁹
- **Trešdaļu sieviešu** gan ES, gan pasaulē ir saskārusi **fiziska vai seksuāla vardarbība** vismaz reizi mūžā. Vismaz divas sievietes nedēļā Eiropas Savienībā nogalina intīms partneris vai ģimenes loceklis.¹⁰
- Uzmācšanās etniskās vai imigrantu izcelsmes dēļ bija izplatīta **ceturtajai daļai musulmaņu**, kas 2017. gadā dzīvoja ES, un **gandrīz puse no viņiem iepriekšējā gadā cieta sešos vai vairāk incidentos**.¹¹
- FRA atrada pierādījumus par **pret romiem vērstas retorikas pieaugumu plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos Covid-19 krīzes laikā** vismaz 13 ES dalībvalstīs (no 15 pētītajām), aktivizējot vecus stereotipus par romiem kā draudiem sabiedrības veselībai.¹²

⁵ Skatīt: <https://hatecrime.osce.org/>

⁶ Skatīt: dati no ES finansētā projekta "Eiropas tiešsaistes naida observatorija" <https://eoooh.eu/>

⁷ Skatīt: FRA, [Antisemitisms 2022. gadā – pārskats par ES reģistrētajiem antisemitiskajiem incidentiem](#) | Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (europa.eu)

⁸ Skatīt: FRA, [Antisemitisma pieredze un uztvere / Otrais pētījums par diskrimināciju un naida noziegumiem pret ebrejiem Eiropas Savienībā](#) (europa.eu)

⁹ Skatīt: FRA, [Būt melnādainam Eiropas Savienībā – Āfrikas izcelsmes cilvēku pieredze](#), 2023. gads

¹⁰ Skatīt: Eiropas Komisija, paziņojums presai "ES aicina izbeigt vardarbību pret sievietēm", 2023. gada novembris

¹¹ Skatīt: FRA, [Otrais Eiropas Savienības minoritāšu un diskriminācijas apsekojums par musulmaņiem – atsevišķi secinājumi](#), 2017. gads

¹² Skatīt: FRA, [Koronāvīrusa pandēmija Eiropas Savienībā – ietekme uz romiem un trevelleriem](#), 2020. gads

Naidis var **nopietni ietekmēt** upurus un negatīvi ietekmēt viņu **garīgo un fizisko veselību**, kā arī **sociālo un ekonomisko labklājību**. Naida runas vai naida noziegumu upuri bieži ir pakļauti politiskai un sociālai atstumtībai, kas attur viņus ziņot par šādiem noziegumiem vai piekļūt cietušo atbalsta pakalpojumiem. Turklāt tie cietušie, kuri ziņo par naida pieredzi, bieži vien riskē ar pakļautību sekundārai viktimizācijai (papildu kaitējums, kas rodas nevis noziedzīga nodarījuma tiešā rezultātā, bet gan saistībā ar veidu, kā iestādes un citas personas izturas pret cietušo). Jo īpaši attiecībā uz cietušajiem bērniem naida runa var nopietni kaitēt viņu garīgajai veselībai un ilgtermiņa personības attīstībai, ietekmējot viņu spēju dzīvot normālu, drošu dzīvi.

Naida izraisīti noziegumi sūta vēstījumus par veselu grupu un kopienu noraidīšanu un noniecināšanu, turklāt personas, kas veido šīs grupas un kopienas, izjūt bailes un nopietnas bažas, **ko var nodot paaudžu paaudzēs**, jo bērni mācās bailes un neuzticību no savu vecāku pieredzes. Visbeidzot, naidis **apklusina** individuus, kas pieder naida viktimizācijas riska grupām, tādējādi ierobežojot tiesības uz vārda brīvību.

KO EIROPAS SAVIENĪBA LĪDZ ŠIM IR DARĪJUSI, LAI RISINĀTU ŠO PROBLĒMU?

Eiropas Savienība savos dibināšanas līgumos ir **no-stiprinājusi tādas vērtības** kā cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, līdztiesība, tiesiskums un cilvēktiesību, tostarp minoritāšu tiesību, ievērošana. Nekādi naida un neiecietības veidi nav savienojami ar šīm pamattiesībām un vērtībām. Visas ES iestādes ir iesaistījušās iniciatīvās pret naidu. Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par ES līmeņa rīcības pamatprincipiem, kas ietver gan regulatīvās, gan politikas iniciatīvas.

Naida motivēti noziegumi un runa ir nelikumīga saskaņā ar ES tiesību aktiem. 2008. gada [Pamatlēmums par cīņu pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas izpausmes veidiem](#) paredz kriminālbildības noteikšanu par publisku kūdišanu uz vardarbību vai naidu rases, ādas krāsas, reliģijas vai nacionālās vai etniskās izcelsmes dēļ.

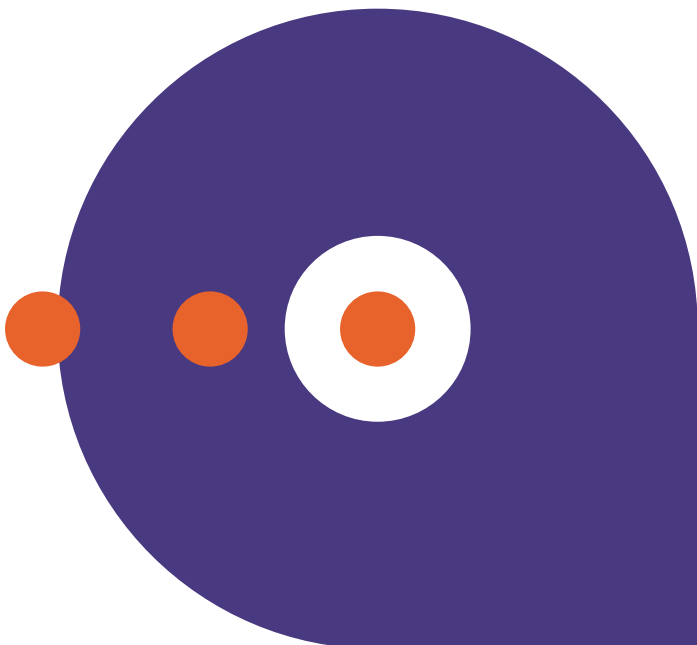
Komisija cenšas nodrošināt, lai pamatlēmums tiktu pilnībā un pareizi transponēts, jo īpaši uzsākot pienākumu neizpildes procedūras, kuru rezultātā attiecīgi rīkojušās 11 dalībvalstis. Tomēr Komisija nevar iejaukties atsevišķos naida runas vai naida noziegumu gadījumos. Tie joprojām ir **valstu tiesībsardzības iestāžu kompetencē**, un tām ir jāizmeklē, jāsauc pie kriminālbildības un jāiztiesā lietas par iespējamiem naida motivētiem noziegumiem vai runu.

Eiropas Komisija 2023. gada 6. decembrī pieņēma [paziņojumu "Nav vietas naidam: Eiropa, kas ir vienota pret naidu"](#). Tas ir aicinājums visiem eiropiešiem rīkoties, lai iestātos pret naidu un par iecietību un cieņu. Ar šo paziņojumu Komisija cenšas **pastiprināt centienus, lai apkarotu naidu visās tā izpausmēs**, pastiprinot rīcību dažādās politikas jomās, tostarp drošības, digitālajā, izglītības, kultūras un sporta jomā. Paziņojumā izziņoti konkrētie priekšlikumi ietver papildu finansējumu dievnamu aizsardzībai, jaunas iniciatīvas pret draudiem tiešsaistē un pastiprinātu sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem.

Eiropas Komisija arī īsteno aktīvu politiku naida apkarošanai, tostarp specializētu apmaiņu un instrumentus, lai atbalstītu valstu iestāžu izpildes pasākumus. Tā ir pieņēmusi **īpašas ES stratēģijas**, piemēram, [ES stratēģiju antisemitisma apkarošanai un ebreju dzīves veicināšanai](#), [ES romu stratēģisko satvaru līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības jomā](#), kā arī [ES rīcības plānu rasisma apkarošanai](#) plašākā mērogā. Stratēģijas **nav juridiski saistošas**, bet ietver darbību kopumu, ko ES iestādes, aģentūras un valstu institūcijas tiek mudinātas veikt, lai risinātu konkrētu jautājumu. Piemēram, ES stratēģija antisemitisma apkarošanai mudina ES iestādes un dalībvalstis veikt tādas darbības kā finansējuma sniegšana vai darbs ar tiešsaistes platformām, lai apkarotu antisemitismu tiešsaistē, kā arī pasākumus, lai veicinātu izglītību, pētījumus par holokaustu un holokausta atceres pasākumus.

Turklāt, risinot **tiešsaistes naida radītās problēmas**, ES ir izstrādājusi vairākus tiesību aktus un iniciatīvas, lai novērstu dažādus draudus, kas saistīti ar digitālo sfēru. 2016. gadā ES laida klajā brīvprātīgu Rīcības kodeksu cīņai pret nelikumīgu naidīgu runu tiešsaistē lielākajām sociālo mediju platformām. [Digitālo pakalpojumu akts \(DPA\)](#) ietver jaunus pienākumus tiešsaistes platformām apkarot nelikumīgu saturu, tostarp nelikumīgu naida runu.

2021. gadā [Komisija arī pieņēma paziņojumu](#), kurā Eiropas Savienības Padome (cita ES iestāde, kas pārstāv dalībvalstis) tika aicināta vienprātīgi un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu pieņemt lēmumu, kas **paplašinātu pašreizējo ES noziegumu sarakstu**, LESD 83. panta 1. punktā iekļaujot naida noziegumus un naida runu. Ja Padomes lēmums tiktu pieņemts, Eiropas Komisija varētu ierosināt jaunus sekundāros tiesību aktus, kas ļautu ES noteikt kriminālbildību par citiem naida runas un naida noziegumu veidiem papildus rasistiskiem vai ksenofobiskiem motīviem.

KĀDI IR IZAICINĀJUMI, RUNĀJOT PAR NAIDU UN VĒRSOTIES PRET TO?

Šajā sadaļā mēs vēlamies neizsmeloši, bet ilustratīvā veidā izcelt vairākus jautājumus, kas padara diskusiju par naidu īpaši sarežģītu. Šis indikatīvais saraksts neizslēdz papildu sarakstus, kas var rasties paneļdiskusiju laikā.

1. Naida apspriešana var būt **jūtīga** un **dziļi personiska**, izraisot spēcīgas emocionālas reakcijas un atsaucot sāpīgas atmiņas vai personisko pieredzi. Papildu sarežģījums ir tas, ka naida definēšana var būt **īsti subjektīva**, neraugoties uz esošajām juridiskajām definīcijām.

2. Nodrošināt **līdzsvaru** starp **vārda brīvību** un nepieciešamību sodīt un **novērst naida runu** ir sarežģīti. Vārda brīvība ir pamattiesības, kā arī viens no demokrātiskas sabiedrības pamatiem. Tā aptver ne tikai informāciju vai idejas, kas tiek uzskatītas par neaizskarošām, bet arī tās, kas aizvaino, šokē vai traucē. Tomēr cilvēktiesību likumi atzīst, ka vārda brīvību **nedrīkst izmantot, lai kurinātu naidu un vardarbību**. Patiesībā dažās demokrātiskās sabiedrībās var tikt uzskatīts par nepieciešamu sankcionēt vai pat novērst visus tādu izpausmju veidus, kas izplata, kūda, veicina vai attaisno naidu, pamatojoties uz neiecietību, ar nosacījumu, ka jebkāda iejaukšanās ir samērīga ar izvirzīto leģitīmo mērķi. Robežas starp vārda brīvību un naida runu ne vienmēr ir skaidras, taču **Eiropas Cilvēktiesību tiesas** judikatūra sniedz norādes par to, vai konkrēta izpausme ir naida runa.¹³

3. Rīcības joma ES līmenī ir noteikta 2008. gada Pamatlēmumā par rasismu un ksenofobiju. Kopš pamatlēmuma pieņemšanas Līgumi ir mainījušies, un noziedzības jomas, kurās ES var pieņemt tiesību aktus, ir ierobežotas līdz sarakstam, kurā nav iekļauta naida runa un naida noziegumi. Šā iemesla dēļ ir ierosināts Līgumus grozīt, un tas pašlaik tiek izskatīts Eiropas Savienības Padomē. Līdz tam Komisijai nav iespējams ierosināt tiesību aktus šajā jautājumā.

4. Tiesību aktu par naida runas un naida noziegumu kriminalizāciju piemērošana dažādās ES dalībvalstīs ir atšķirīga, un diemžēl **ne visas ES dalībvalstis ir vienlīdz drošas visām kopienām**. Tas, kas vienā dalībvalstī tiek uzskatīts par naida noziegumu, ne vienmēr tiek uzskatīts par tādu citā. Tas jo īpaši attiecas uz naida noziegumiem **seksuālās orientācijas** dēļ, uz kuriem pašlaik neattiecas ES tiesību akti. Papildu attiecīgie ES tiesību akti, kas jāpiemin, ir Cietušo tiesību direktīva, kas nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus, tostarp attiecībā uz personām, kas cietušas no naida noziegumiem un naida runas, un nodrošina, ka noziegumos cietušie tiek atzīti un pret viņiem izturas ar cieņu.

5. Zināšanu līmenis par aizspriedumiem un naida cēloņiem ir **nevienmērīgs un visai virspusējs** gan iedzīvotāju, gan praktiķu vai pat tiesībsardzības iestāžu vidū. Noderīgus norādījumus var gūt no esošajām definīcijām, ko izstrādājušas citas starptautiskās organizācijas vai organizācijas, kas pārstāv skartās kopienas. Tomēr ir naida runas vai aizspriedumu jomas, kuru definīcija ir mazāk skaidra vai mazāk izstrādāta.¹⁴

6. Naida noziegumi vai naida runa **bieži vien ir neredzama**: par to vispār neziņo vai policija to neregistrē kā naida noziegumu, pieņemot cietušo ziņojumus. Tāpēc naida runa un noziegumi joprojām nav redzami oficiālajā statistikā un ierakstos. Tāpat krimināltiesību sistēmās dažkārt **netiek ņemti vērā pierādījumi par to, ka noziegumus ir motivējuši aizspriedumi**, kas savukārt nozīmē, ka **naida noziegumi dažkārt par tādiem netiek atzīti**. Ja nav pieejamu datu, tiek uzskatīts, ka nav problēmu, un līdz ar to nav politikas. Ir nepieciešama statistika un cita informācija par katru ES dalībvalsti, lai sniegtu pilnīgāku un precīzāku priekšstatu par reālo situāciju.

¹³ Skatīt: Eiropas Cilvēktiesību tiesa, [faktu lapa – naida runa](#), 2023. gads

¹⁴ Plašāku informāciju skatiet Eiropas Padomes [Ieteikumā par cīņu pret naidu runu](#), 2022. gads

4/ Praktiska informācija

Gaidīsim jūs pirmajā paneļdiskusijas sesijā, kas sāksies piektdien, **5. aprīlī (plkst. 14.00)**, Briselē, Beļģijā. Šeit ir sniegta praktiska informācija, lai palīdzētu jums sagatavoties ceļojumam un dalībai sanāksmēs. Atgādinām:

Diskusijas notiks trīs nedēļas nogalēs, sākot no piektdienas pēcpusdienas līdz svētdienas pusdienlaikam. **1. un 3. sesija (5.–7. aprīlis un 17.–19. maijs)** notiks klātienē (Briselē), un **2. sesija (26.–28. aprīlis)** notiks tiešsaistē.

1. IZDEVUMI

Tiks sniegta kompensācijas maksa 90,00 EUR apmērā par katru sesiju un/vai ceļojuma dienu. Kompensācijas maksa tiks samaksāta pēc sesijām, kad dalība būs apstiprināta klātesošo dalībnieku sarakstā.

2. LOĢISTIKA

BRAUCIENA ORGANIZĒŠANA

Jūs jau saņēmat vai saņemsit savu ceļojuma maršrutu un e-biļeti. Ja jums ir citi jautājumi par brauciena organizēšanu, lūdzu, informējiet mūs, sazinoties pa e-pastu info@futureu.events

TRANSFĒRS

Transfērs ierodoties: ierodoties lidostā/vilcienu stacijā, jūs sagaidīs Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas pārstāvis ar sagaidīšanas plāksni vai plakātu un pavadīs jūs līdz transfēra autobusam. Ja jums pārstāvi neizdodas atrast, lūdzu, zvaniet pa tālruni +32 460 22 40 27.

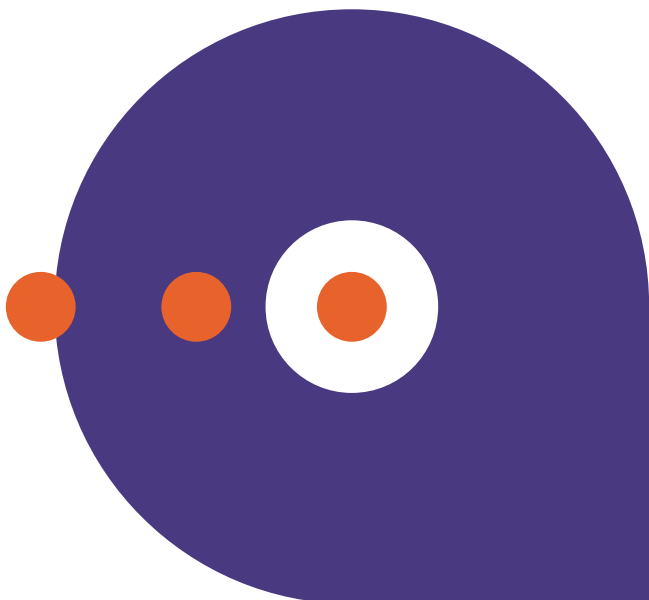
Ar lidmašīnu: pēc bagāžas paņemšanas lidostā, lūdzu, dodieties pie apkalpošanas galda ielidošanas terminālī, kur jūs gaidīs mūsu pārstāvis.

Ar vilcienu: Briseles Midi dzelzceļa stacijā, lūdzu, dodieties uz kafējnīcu "Prêt à Manger", kur pie sagaidīšanas plāksnes/plakāta jūs gaidīs mūsu pārstāvis.

Viesnīcā: transfēri ar autobusu tiks organizēti no jūsu viesnīcas uz Eiropas Komisijas telpām, kur notiks sesijas. Lūdzu, ierodieties viesnīcas galvenajā zālē pirms plānotā izbraukšanas laika. Mūsu komanda jums parādīs ceļu uz transfēra autobusu. Ja vēlaties doties uz Eiropas Komisijas telpām patstāvīgi, lūdzu, informējiet mūsu atbalsta komandu, pirms dodaties prom.

Pēc ierašanās Briselē: ja pēc sanāksmēm notiks saviesīgi pasākumi, piemēram, vakariņas, tad no Eiropas Komisijas telpām uz saviesīgā pasākuma norises vietu tiks organizēts grupas transfērs ar autobusu. Pēc tam tiks nodrošināts grupas transfērs ar autobusu no pasākuma norises vietas uz jūsu viesnīcu. Protams, jūs varat arī izvēlēties pēc saviesīgā pasākuma pastaigāties pa pilsētu un atgriezties viesnīcā patstāvīgi.

Izbraukšanas transfēri: mēs nodrošināsim transfērus no viesnīcas uz izlidošanas lidostu/vilcienu staciju. Izbraukšanas laiks būs norādīts uz ziņojumu dēļa viesnīcas vestibilā.

NAKTSMĪTNE

Ierodoties viesnīcā, jūs sagaidīs mūsu komanda. Jums ir rezervēts vienvietīgs numurs ar brokastīm un bezmaksas Wi-Fi. Lūdzu, skatiet e-pastā saņemto rezervācijas apstiprinājumu. Lūdzu, ņemiet vērā, ka jums būs jāsedz visas papildu izmaksas (piemēram, minibārs, apkalpošana numurā, telefons, viesnīcas bārs, veļas mazgāšanas pakalpojumi, agra reģistrēšanās vai vēlā izrakstīšanās u. tml.), un tās nesedz organizatori. Lūdzu, apmaksājiet visus papildu izdevumus tieši viesnīcā pirms aizbraukšanas.

3. CITA INFORMĀCIJA

- **Gērbšanās etiķete**

Lūdzu, ņemiet līdzi ieturēta ikdienas stila (smart casual) apģērbu sesijām, siltu jaku, šalli un ūdensnecaurlaidīgu ziemas mēteli, kā arī siltus, ērtus apavus un lietussargu. Temperatūra, visticamāk, būs ap 11 °C un maijā nedaudz augstāka, taču ierodieties gatavi mainīgajiem Beļģijas laikapstākļiem!

- **Dzeramais ūdens**

Beļģijā ūdens no krāna ir droši dzerams. Ūdens pudelēs vai filtrēts ūdens būs pieejams bez masas visu sesiju, kā arī maltīšu un saviesīgo pasākumu laikā.

- **Laika josla**

Vietējais laiks ir CEST – Centrāleiropas laiks (UTC/GMT +1 stunda un UTC+2 no 31. marta).

- **Tūrisma informācijai**

Briselei ir bagāta vēsture, arhitektūra, gastronomija, kultūra un daudz kas cits! Apmeklējiet [Briseles galvaspilsētas reģiona tīmekļa vietni](#), lai iepazītos ar visiem kultūras pasākumiem, kas tiek piedāvāti jūsu uzturēšanās laikā.

- **Saziņa**

Mūsu komanda būs pieejama pirms sesijām un to laikā. Ja ierodoties jums rodas grūtības vai ir mainījušies jūsu lidojuma dati, lūdzu, sazinieties ar mums pa e-pastu: info@futureu.events

- **Tulkošana**

Sesijas būs pieejamas 24 oficiālajās ES valodās, pateicoties profesionālu tulku komandai. Lai tulkiem palīdzētu, lūdzu, sesijas laikā runājiet skaidri un nerunājiet pārāk ātri.

4. PIEKĻUVE ĒKAI

Pirmā un pēdējā paneļdiskusiju nedēļas nogale notiks Eiropas Komisijas telpās Briselē. Lūdzu, skatiet darba kārtību, lai iegūtu vairāk informācijas par konkrētajām ēkām un telpām. Eiropas Komisijas ēkā var iekļūt ar apmeklētāja caurlaidi ("V-pass"). Apmeklētāja caurlaide jums tiks nosūtīta pa e-pastu pirms pasākuma. Lūdzu, neaizmirstiet reģistrēties, izmantojot šo e-pastu, lai pabeigtu procesu un saņemtu savas caurlaides kvadrāt kodu. Ja neesat saņēmis savu caurlaidi pirms pasākuma, lūdzu, sazinieties ar mums pa e-pastu: info@futureu.events Lūdzu, ņemiet vērā, ka drošības pārbaude, ierodoties Eiropas Komisijas ēkā, var ilgt vismaz 20 minūtes. Lūdzu, sagatavojiet savu caurlaidi, ID karti vai pasi, jo apsardzes darbinieki tos prasīs.

Visiem dalībniekiem:

- ir jāuzrāda derīga pase vai ID karte pirms ieešanas ēkā;
- ir jāveic drošības kontrole ieejas zonā;
- ieteicams paņemt līdzi ielūguma vēstuli vai jebkuru citu dokumentu, kurā skaidri norādīta viņu dalība (piemēram, reģistrācijas vēstuli).

5. PALĪDZĪBAS GALDS, PIEKĻUVE INTERNETAM

Pie sesiju telpu ieejas atradīsies palīdzības galds. Mūsu darbinieki jums palīdzēs un atbildēs uz visiem jūsu jautājumiem. Internetam var piekļūt, izmantojot Wi-Fi tīklājus. Paroles tiks paziņotas sanāksmes dienā.

6. PIEEJAMĪBA

Eiropas Komisijas telpas ir pilnībā pieejamas personām ar invaliditāti. Reģistrējoties tiešsaistē, lūdzu, norādiet visas īpašās vajadzības un uztura prasības, ja tādas ir.

